

Klimaatagenda Gemeente Heiloo 2013 – 2015

Samenvatting en aanleiding

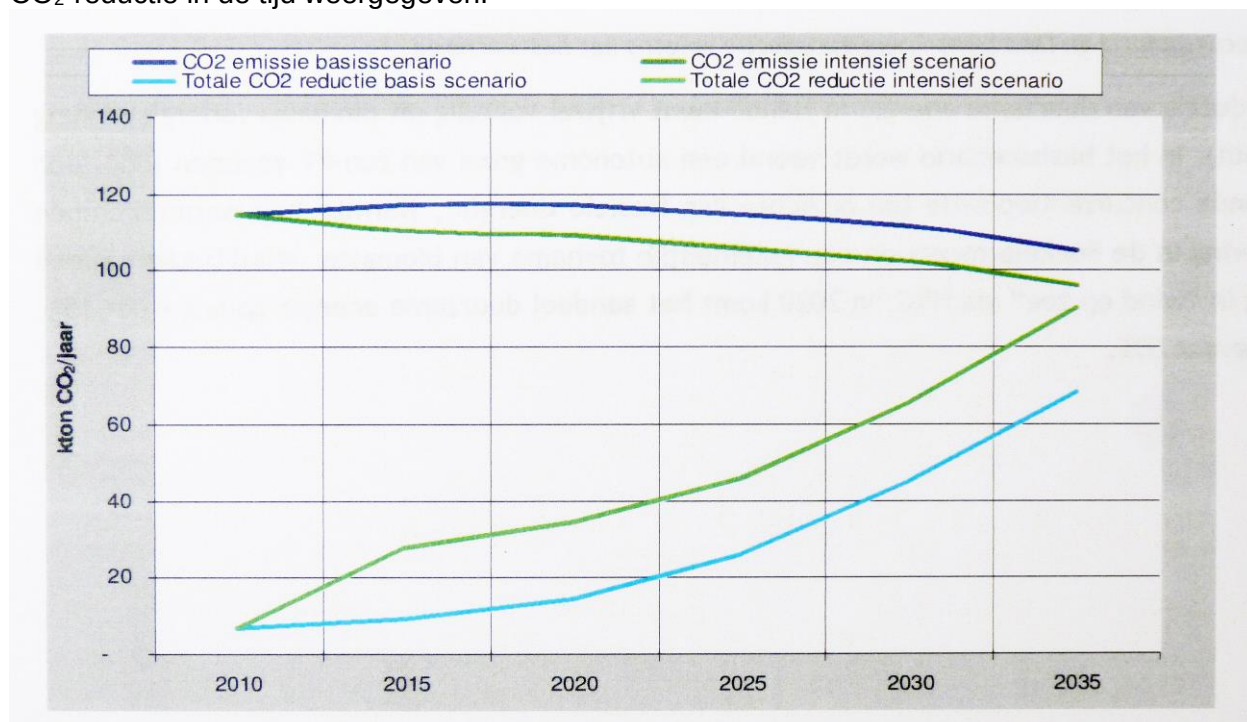
De klimaatagenda beschrijft het beleid van gemeente Heiloo om de uitstoot van kooldioxide (CO₂) fors terug te dringen. Het plan geeft tevens richting aan de uitvoering van projecten voor en met verschillende doelgroepen.

De algemene klimaatdoelstellingen van de gemeente Heiloo zijn afgeleid van het Energieakkoord, dat de regering dit najaar bereikte met de werkgevers, vakbonden en milieuorganisaties. Hierin zijn vastgelegd: 1,5 % energiebesparing per jaar ten opzichte van 1990, 14% duurzame energie in 2020 en 20% CO₂-reductie in 2020.

Het klimaatbeleid, dat al sinds 1990 een belangrijk speerpunt is van het milieubeleid en geeft uitvoering aan een belangrijk deel van de duurzaamheidsagenda 2011-2014 van Heiloo dat in 2011 is vastgesteld. Het klimaatbeleid wordt voor een belangrijk deel uitgevoerd in samenwerking met andere gemeenten uit de regio Alkmaar.

In maart van 2012 is de energievisie voor de gemeente Heiloo verschenen, waarin de mogelijkheden voor een klimaatneutrale gemeente op lange termijn zijn beschreven. Een gemeente is klimaatneutraal als het totale energieverbruik wordt gecompenseerd door opwekking van duurzame energie.

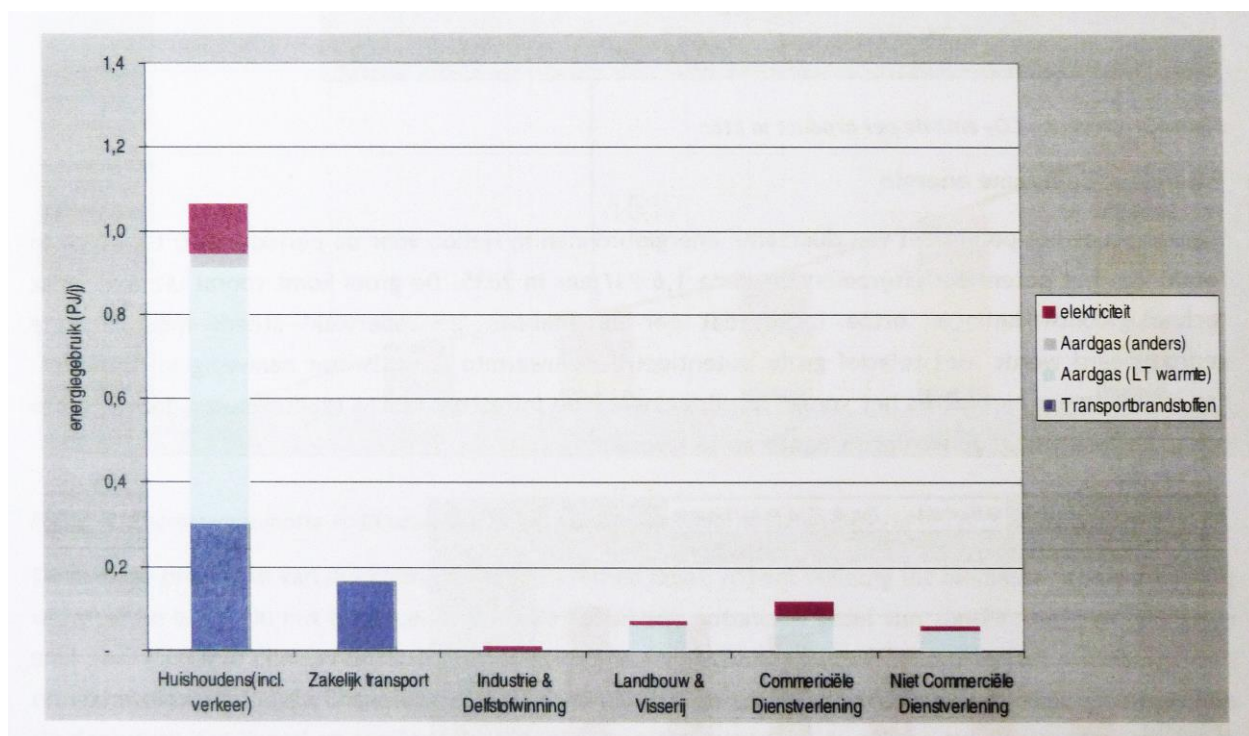
De weg naar energieneutraliteit bestaat enerzijds uit terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen door energiebesparing en anderzijds het vergroten van de productie van duurzame energie. In figuur 1 zijn twee scenario's (basis en intensief) in termen van CO₂-vermijding en CO₂-reductie in de tijd weergegeven.¹⁾

Figuur 1

Het potentieel voor energiebesparing in de gebouwde omgeving op korte termijn zit vooral in de bestaande woningbouw (ca. 68 %), in nieuwbouwwoningen (ca. 2 %), in bedrijven (ca. 16 %) en in de gemeentelijke gebouwen (ca. 3 %). Verder wordt ongeveer 30 % van de totale CO₂-productie veroorzaakt door particuliere (19 %) en zakelijke (11 %) mobiliteit.¹⁾ Zie figuur 2.

¹ Energievisie voor de gemeente Heiloo, maart 2012

Figuur 2

Het potentieel voor productie van duurzame energie zit voor Heiloo vooral in toepassen van zonnecellen op gebouwen en open locaties, toepassen van zonneboilers voor productie van warm water en plaatsen van windmolens. Ook kan biomassa worden ingezet om duurzame warmte te ontwikkelen.

Figuur 3 geeft een overzicht van de verdeling van het momentele energieverbruik in Heiloo, de mogelijkheden voor duurzame energieproductie en een aantal instrumenten, die momenteel in uitvoering zijn.

De in de energievisie vermelde optie warmtelevering door de AVI is in de klimaatagenda voorlopig buiten beschouwing gelaten vanwege de dalende energievraag van nieuwbouwwoningen voor verwarming, de grote afstand tot de AVI en de kostbare infrastructuur.

Om dezelfde redenen is de toepassing van aardwarmte van grote diepte voorlopig buiten beschouwing gelaten. De opwekking door wind in het basisscenario betreft één windmolen.

De Klimaatagenda 2012 -2015 geeft een overzicht van activiteiten die in Heiloo zijn en worden ondernomen om enerzijds tot vermindering van het energieverbruik te komen en anderzijds het toepassen van duurzame energieopwekking te bevorderen. Zie bijlage 1.

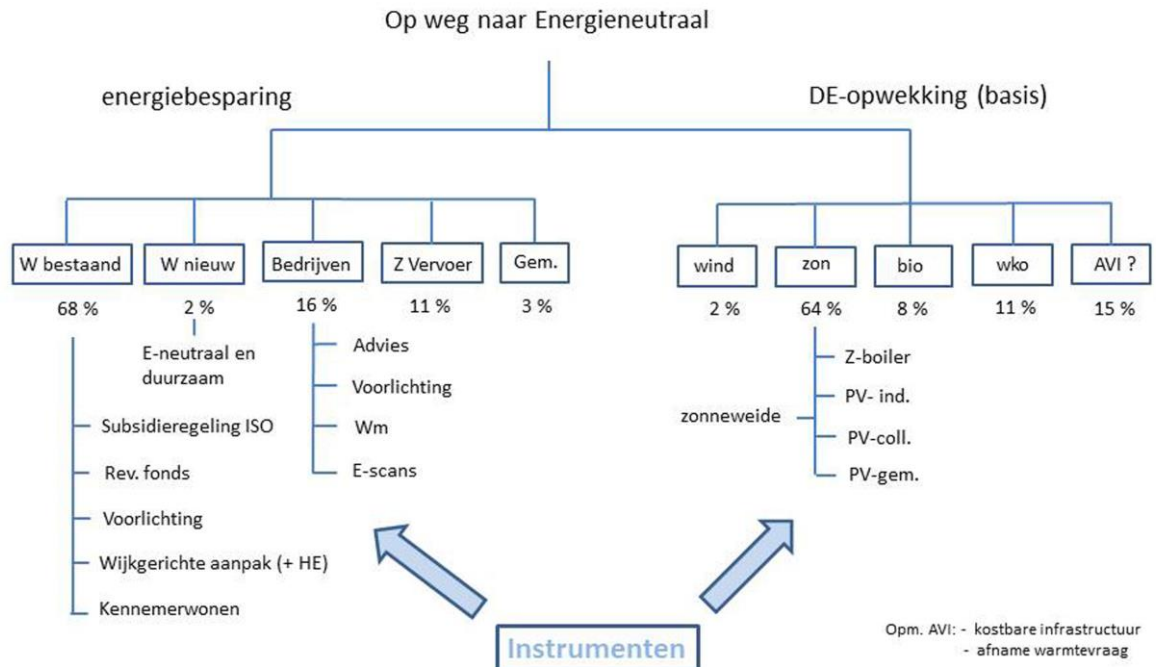
Veel van de activiteiten worden gelijktijdig of in aansluiting op reguliere uitvoering van taken verricht en vergen geen extra inspanning.

Voor de beschrijving van de verschillende projecten is gekozen voor de indeling van de provincie Noord-Holland in vier thema's, vermeerderd met het thema 'Duurzame mobiliteit'.

De aanpak van het klimaatvraagstuk volgt de redenering van de 'Trias Energetica', dat wil zeggen eerst de vraag naar energie terugdringen, vervolgens de restvraag proberen in te vullen met duurzame energie en tenslotte gebruik van energie-efficiënte apparatuur.

De vier thema's waarbinnen projecten worden beschreven zijn: duurzame bestaande bouw, energieneutrale nieuwbouw, lokale energieproductie en energieneutrale regio. Binnen de vier thema's worden verschillende projecten voorgesteld voor de deelgebieden: gemeentelijke gebouwen, woningbouw (bestaand en nieuw) en bedrijven.

Overzicht energiebesparingspotentieel en DE-potentieel
(bron: Energievisie Heiloo 2012)

Figuur 3

Naast inhoudelijke projecten wordt tevens aandacht geschonken aan versterking van de borging in de gemeentelijke organisatie en organisatieversterkende activiteiten. Kennisoverdracht en communicatie naar doelgroepen zijn belangrijke hulpmiddelen om het klimaatbeleid uit te dragen en doelgroepen met kennis, informatie en geld te ondersteunen.

Voor de ondersteuning van de uitvoering van het klimaatbeleid is bij de Regionale Uitvoerings Dienst Noord-Holland Noord (voorheen de Milieudienst Regio Alkmaar jaarlijks 380 uur in het Milieuprogramma opgenomen.

De kosten van de klimaatagenda 2013 – 2015 zijn begroot op € 28.600 voor de gehele beleidsperiode. Voor de uitvoering van de subsidiereregeling van Heiloo voor zonneboilers, na-isolatie en groene daken is vanuit de provincie een budget beschikbaar van € 40.202,-

Inhoud

Samenvatting	1
Inhoud	4
1 Inleiding	5
2 Achtergrond van het klimaatbeleid	5
3 Stand van zaken in Heiloo	7
4 Op weg naar energieneutraliteit	8
5 Ambities en doelstellingen	9
6 Samenwerking en communicatie	9
7 Projecten	10
8 Planning en financiën	12
9 Monitoring	12

1. Inleiding

Duurzaam omgaan met de leefomgeving, ruimte, grondstoffen, materialen en energie met oog voor de leefkwaliteit van de huidige en toekomstige generaties staan in de gemeente Heiloo hoog in het vaandel. De gemeente heeft met dit doel in 2011 een Duurzaamheidsagenda 2011 – 2014 opgesteld om de duurzaamheidsgedachte bij ontwikkeling en uitvoering van beleid te borgen. In de duurzaamheidsagenda zijn ambities m.b.t. duurzaamheid vastgelegd en is een uitvoeringsprogramma vastgesteld. De klimaatagenda, die hieronder wordt uitgewerkt is één van de pijlers van dit programma.

In hoofdstuk 2 wordt de achtergrond van de klimaatagenda toegelicht en de positionering van de gemeentelijke bijdrage ervan in een bredere context. In hoofdstuk 3 wordt een beknopte stand van zaken gegeven wat betreft het klimaatbeleid in Heiloo tot nu toe. In hoofdstuk 4 worden maatschappelijke ontwikkelingen geschetst die enerzijds aanknopingspunten bieden voor energiebesparing en duurzame energie en anderzijds een belemmering vormen voor het behalen van de klimaatambities. In hoofdstuk 5 worden de gemeentelijke ambities beschreven. Hierbij is aangesloten bij de thematische indeling van de provincie Noord-Holland, uitgebreid met het thema mobiliteit. In hoofdstuk 6 worden communicatieactiviteiten belicht naar inwoners, bedrijven en naar de gemeentelijke organisatie. De projecten zijn onderverdeeld binnen de vier thema's van het provinciale beleid en beknopt weergegeven in hoofdstuk 7. Een nadere uitwerking is opgenomen als tabel in bijlage 1.

Waar mogelijk worden de projecten uitgevoerd in samenwerking met de vereniging Heiloo Energie en andere gemeenten in de regio Alkmaar. In hoofdstuk 8 wordt het totaal aangegeven van deze beoogde tijdsbesteding, kosten en benodigd budget.

2. Achtergrond van de klimaatagenda

De noodzaak voor klimaatbeleid wordt ingegeven door twee problemen. Het eerste probleem is het broeikaseffect als gevolg van verbranding van grondstoffen voor productie en verwarming. Het koolstofdioxide (CO₂) belemmert de afkoeling van de aarde, waardoor de gemiddelde temperatuur stijgt en de zeespiegel stijgt. Deze ontwikkeling heeft grote ecologische en maatschappelijke gevolgen, vooral voor ontwikkelingslanden.

Het tweede probleem is de eindigheid van de voorraad fossiele brandstoffen, waarop wereldwijd een steeds groter beroep wordt gedaan met prijsstijgingen als gevolg. Als we op lange termijn willen blijven beschikken over fossiele brandstoffen dienen we het huidige gebruik zoveel mogelijk te beperken.

De prioriteitsvolgorde van handelen is bij voorkeur die van de Trias Energetica. In eerste instantie wordt ingezet op verminderen van de vraag naar energie, door goede isolatie van woningen, beperken van vervoer en energiebesparing. In de tweede plaats wordt de resterende energievraag zoveel als mogelijk door duurzame energiebronnen ingevuld: biomassa, restwarmte, warmte/koude opslag, windenergie en zonne-energie.

De overige energiebehoefte kan worden ingevuld met behulp van zo efficiënt mogelijke apparatuur, bijvoorbeeld: energiezuinige (LED)verlichting, hoog rendement CV-ketels, energiezuinige motoren en ventilatoren met debietregeling en dergelijke.

Het klimaatprobleem is een mondiaal probleem waarover internationale afspraken zijn vastgelegd in het Kyoto-protocol dat door veel landen is ondertekend. In Europees verband en op nationaal niveau zijn doelstellingen vastgelegd om de uitstoot van CO₂ terug te dringen en toepassing van duurzame energiebronnen te bevorderen.

Het huidige kabinet hanteert voor Nederland de volgende doelstellingen: 20 % minder CO₂ productie in 2020 ten opzichte van 1990, 1,5 % energiebesparing per jaar en 14 % duurzame energie opwekking in 2020.

Ook provincie Noord-Holland zet in op vermindering van energieverbruik en stimulering van duurzame energievoorziening en innovatie technologie in samenwerking met het bedrijfsleven en gemeenten. Speerpunten van de provincie zijn: duurzaam bouwen en renoveren, stimuleren van off-shore windenergie en vergassing van biomassa tot groen gas. De provincie heeft met de gemeenten weer een intentieverklaring ondertekend, waarin wederzijdse samenwerking is vastgelegd. De deelnemende gemeenten krijgen deskundige ondersteuning van het Servicepunt Duurzame Energie en kunnen gebruik maken van de regeling 'Subsidie Duurzame Energie Maatregelen Bestaande Bouw Noord-Holland'. Ook Heiloo heeft deze intentieverklaring ondertekend.

Werken aan verduurzaming van de samenleving doet de gemeente niet alleen. In toenemende mate wordt samengewerkt met andere gemeenten, milieudiensten en burgerinitiatieven. Hierdoor wordt dubbel werk voorkomen en ontstaat kennisuitwisseling van (technische) mogelijkheden, ervaringen en communicatie uitingen. In de regio Alkmaar wordt op bestuurlijk niveau samengewerkt in het Portefeuillehouderoverleg Regio Alkmaar (PORA). Ook op uitvoeringsniveau vindt samenwerking plaats bij de uitvoering van overeenkomstige projecten.

Minder poolijs door het broeikaseffect.

3. Stand van zaken in Heiloo

Vanaf de eerste initiatieven van de rijksoverheid in 1990 om gemeenten te stimuleren tot een beleidsmatige aanpak van energiebesparing in de eigen gebouwen en doelgroepen in de gemeenten was gemeente Heiloo van de partij. Een reeks van vierjarenprogramma's, die financieel door de rijksoverheid zijn ondersteund hebben geleid tot een veelheid aan maatregelen en activiteiten in en buiten de gemeentelijke organisatie waaronder het voor die tijd vooruitstrevende plan 'Egelshoek'.

Wat betreft de gemeentelijke voorzieningen zijn de relevante gebouwen gescand en voorzien van een energielabel.

Zwembad 'Het Baafje' is voorzien van een duurzame zonne-energie installatie en de scholen zijn getoetst op de kwaliteit van het binnenmilieu.

Zonne-energie installatie van zwembad 'Het Baafje'

De energetische kwaliteit van de openbare verlichting wordt verbeterd op vervangingsmomenten en er wordt 100 % groene stroom ingekocht. De bewustwordingcampagnes voor het personeel voor het verantwoord omgaan met energie hebben hun vruchten afgeworpen.

De bewoners van Heiloo worden regelmatig geïnformeerd over subsidies, besparingsmogelijkheden en energiezuinig autorijden middels 'Uitkijkpost' en de websites van de gemeente en de MRA. Voor de woningcorporaties zijn bijeenkomsten georganiseerd om uitwisseling van (technische) kennis te bevorderen en met name de soms schrijnende effecten van de stijgende energieprijzen voor de minima onder de aandacht te brengen van bestuurders en corporaties.

In het kader van kennisoverdracht m.b.t. nieuwbouw en renovatiekwaliteit zijn enkele excursies georganiseerd naar voorbeeldprojecten. Een geactualiseerde notitie 'Duurzaam bouwen' zal gelijktijdig met de klimaatagenda worden vastgesteld.

Voor de nieuwbouwprojecten 'Zuiderloo' en 'Zandzoom' zijn duurzaamheidsambities neergelegd, die zijn gericht op de eisen voor nieuwbouwwoningen in de nabije toekomst.

Lokale burgerinitiatieven worden door de gemeente ondersteund. Er wordt steeds nauwer samengewerkt met Heiloo Energie.

Bedrijven die zich gaan vestigen in Boekelermeer Zuid 3 worden aangesloten op het warmtenet van de HVC en krijgen een maatwerkadvies over aandachtspunten m.b.t. duurzaam materiaal gebruik en energiebesparing.

Vergunningverleners en –handhavers van de RUD Noord-Holland Noord zijn bijgeschoold over kennis van energie-efficiënte verlichting en het lezen van energienota's van grootverbruikers van elektriciteit.

Indien nodig wordt bij een handhavingsbezoek een specialist energiebesparing ingezet.

Van 2003 t/m 2012 zijn jaarlijks acties 'Zonnesteek' gehouden om de aanschaf van zonneboilers en zonnecellen door middel van subsidie te stimuleren. Dit heeft voor Heiloo geleid tot plaatsing van ca. 145.000 Wattpiek met een jaarlijkse elektriciteitsproductie van 123.000 kWh per jaar en een CO₂-reductie van bijna 72 ton per jaar. In deze periode zijn er 35 zonneboilers geplaatst met een geschatte CO₂-reductie van 12,5 ton per jaar.

Zonnecollector voor warm water en zonnecellen

4 Op weg naar energieneutraliteit

De energievisie voor Heiloo schetst twee scenario's om tot een energieneutrale gemeente te komen. Een gemeente is energieneutraal als evenveel energie duurzaam wordt opgewekt, als wordt gebruikt. Dit doel kan in Heiloo alleen worden gehaald bij maximale inspanning op gebied van energiebesparing en optimale inzet van duurzame energieopwekking, met name door plaatsing van meerdere windmolens.

Een aantal recente maatschappelijke ontwikkelingen zijn van grote invloed op de uitvoering van het klimaatbeleid. De economische crisis duurt langer dan verwacht en stagneert ontwikkelingen op de woningmarkt. Er worden veel minder woningen verkocht, de doorstroming stagneert en er worden veel minder woningen gebouwd. Uiteraard heeft deze ontwikkeling ook zijn effect op de bedrijvigheid in de bouwsector. Ook de utiliteitsbouw kent een moeilijke periode: leegstand van kantoren en toename van 'het nieuwe werken' temperen ontwikkelingen in deze sector.

Er zijn echter ook ontwikkelingen die aangrijpingspunten bieden voor verbetering van energie-efficiëntie en verdere stimulering van duurzame energieproductie. Er ligt nog steeds een groot besparingspotentieel in de bestaande woningbouw waar ca. 20 % van het nationale energieverbruik in om gaat. Gemeente Heiloo heeft in samenwerking met ander gemeenten een subsidieregeling voor na-isolatie ontwikkeld om verbetering van bestaande woningen te stimuleren. Bewoners kunnen 15 % subsidie krijgen voor verbetering van de isolatie van hun woning. Deze regeling blijkt zeer succesvol.

Steeds meer burgerinitiatieven komen van de grond om duurzame energie te promoten en energiebesparing te stimuleren. De vereniging Heiloo Energie kan een wezenlijke bijdrage leveren, onder meer bij de communicatie met inwoners van Heiloo.

Verder zijn er prijsontwikkelingen die gunstig zijn voor investeringen in zonnecellen. De prijs van elektriciteit is nog steeds hoog en de prijs van zonnecellen is laag. Investeren in zonnecellen levert daardoor een veel hoger financieel rendement dan de rente op spaartegoeden.

De nieuwbouwprojecten Zuiderloo en Zandzoom bieden mogelijkheden voor duurzaam bouwen en omgeven.

Voldoende aangrijpingspunten dus om het bestaande klimaatbeleid een voortvarend vervolg te geven. Hierbij zal in toenemende mate worden samengewerkt met de regiogemeenten, de andere specialisten van de Regionale Uitvoering Dienst van Noord-Holland Noord en de provincie.

5. Ambities en doelstellingen

Heiloo heeft haar duurzaamheidsambities vastgelegd in de Duurzaamheidsagenda 2011-2014. Met deze agenda wil Heiloo een voorbeeldfunctie in duurzaamheid uitdragen en een samenhang in duurzaamheidsbeleid creëren.

Met de hernieuwde ondertekening van de Energieafsprake Noord-Holland 2012-2016 onderschrijft Heiloo de doelstellingen van het rijk en provincie met betrekking tot CO₂-reductie en energiebesparing. De inzet van de gemeente op gebied van verduurzamen van de bestaande bouw, energieneutrale nieuwbouw, lokale energieproductie en de energieneutrale regio worden hieronder uitgewerkt.

De Regionale Uitvoerings Dienst Noord-Holland Noord zal bij de aangesloten gemeenten zorg dragen voor de coördinatie van gemeenschappelijke projecten en Heiloo ondersteunen bij de uitvoering van projecten.

6. Samenwerking en communicatie

Verduurzamen van de samenleving doet een gemeente niet alleen. In Europees verband, op nationaal, provinciaal en gemeentelijk niveau voeren de overheden plannen uit binnen de eigen reikwijdte om de duurzaamheidstransitie vorm te geven. Het transitieproces omvat duurzaamheid in brede zin: duurzaam inkopen, duurzaam produceren, duurzaam bouwen, duurzaam gebruik van grondstoffen en energie.

Er wordt dan ook op vele fronten samengewerkt en afgestemd tussen verschillende overheidslagen, maar ook tussen gemeenten onderling en tussen de gemeente en haar inwoners en bedrijven. Communicatie speelt daarbij een belangrijke rol.

Waar voorheen sprake was van een top-down benadering van de overheid naar inwoners en bedrijven is er nu spraken van toenemende wederzijdse informatie uitwisseling en delen van verantwoordelijkheden. Deze trend wordt niet in het minst veroorzaakt door nieuwe (sociale) media als internet, e-mail, facebook en twitter.

Heiloo heeft recent een duurzaamheidskalender gestart op haar internetpagina en nodigt daarmee haar inwoners nadrukkelijk uit deel te nemen aan het proces van verduurzaming. Daarnaast is er sprake van toenemende samenwerking met de vereniging Heiloo Energie om in goede afstemming te komen tot verdergaande energiebesparing en lokale duurzame energieproductie.

7. Projecten

Voor het overzicht van de projecten die in de beleidsperiode 2013-2016 zullen worden uitgevoerd is aangesloten bij de indeling van de provincie Noord-Holland.

A Duurzame bestaande bouw

Bij het streven naar verduurzaming van de bestaande bouw kan onderscheid worden gemaakt tussen activiteiten in de eigen gebouwen en activiteiten naar doelgroepen als eigenaar-bewoners van woningen en bedrijven. Hieronder worden projecten benoemd.

Thema A	Duurzame bestaande bouw
	Gemeentelijke organisatie
A 1	Inbedding van duurzaamheid in de gemeentelijk organisatie
A 2	Duurzaam inkopen
A 3	Oppervlakte daken gemeentelijke gebouwen ter beschikking van coöperatie(s) van inwoners
A 4	Energiebesparing in de gemeentelijke gebouwen en meerjaren- onderhoudsprogramma
A 5	Actief voeren van energiezorg
A 6	Uitvoeringsprogramma verduurzaming Openbare Verlichting
	Bestaande woningbouw
A 7	Voorlichting aan inwoners van Heiloo, met name woningeigenaren
A 8	Subsidieregeling na-isolatie bestaande woningbouw en zonneboilers
A 9	Advies bewoners over energiebesparing op wijkniveau
A 10	Afspraken met woningcorporatie Kennemerwonen
A 11	Revolverend fonds voor woningeigenaren
	Bedrijven
A12	Maatwerkadvies op verhuismomenten voor bedrijven
A13	Onderhouden kennisniveau vergunningverleners en handhavers
A14	Stimuleren energie-efficiëntie bij bedrijven

Een Infraroodfoto toont warmteverliezen van een woning

B Energieneutrale nieuwbouw

Doelstellingen met betrekking tot energieneutrale nieuwbouw zijn nader uitgewerkt in het beleidsplan 'Duurzaam bouwen'. Onderstaande projecten worden geïnitieerd vanuit het klimaatbeleid.

Thema B	Energieneutrale nieuwbouw
	Gemeentelijke organisatie
B 1	Bij nieuwbouw van gemeentelijke gebouwen is Energieneutraal bouwen het uitgangspunt
B 2	Kennisoverdracht naar betrokken afdelingen
	Woningbouw
B 3	Toetsing EPC berekeningen nieuwbouw
B 4	Toetsing kwaliteit bij oplevering
B 5	Aanscherpen EPC-eisen van nieuwbouwwoningen
B6	Afspraak over gemeentelijke nieuwbouwambities met woningcorporatie Kennemerwonen
B7	Energieneutrale wijk Zuiderzoom
	Bedrijven
B8	Maatwerkadvies bedrijven

C Lokale energieproductie

Gemeenten onderzoeken in toenemende mate de mogelijkheden voor lokale duurzame energieproductie. Ook inwoners oriënteren zich op energiebesparing en productie van duurzame energie op wijkniveau. De gemeente Heiloo wil hierbij aansluiten met onderstaande projecten.

Thema C	Lokale energieproductie
	Gemeentelijke organisatie
C1	Gemeentelijke zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen
C2	Locaties vastleggen voor grote windturbines
C3	Snoeiafval voor energie-opwekking of recycling
	Woningbouw
C4	Verbreding draagvlak voor de opwekking van duurzame energie. Faciliteren van lokale duurzame energie projecten
C5	Collectief inkopen van zonnepanelen
C6	Afwikkelen actie 'Zonnesteek'
	Bedrijven
C7	Stimuleren zonnepanelen bij bedrijven

D Energieneutrale Regio

Op bestuurlijk en ambtelijk niveau wordt samengewerkt bij het ontwikkelen en de uitvoering van klimaatbeleid en stimulering van duurzame energieproductie. Hieronder een aantal activiteiten die een meer regionaal karakter hebben.

Thema D	Energieneutrale Regio
	Regionale activiteiten
D1	Klimaatbeleid 2012-2016
D2	Burgemeestersconvenant voor Regio Alkmaar
D3	Regionale samenwerking
D4	Integrale planvorming d.m.v. duurzame gebiedsontwikkeling
D5	Monitoring

E Duurzame mobiliteit

Op gebied van duurzame mobiliteit kiest Heiloo communicatieve activiteiten over onderstaande onderwerpen.

Thema E	Duurzame mobiliteit
	Regionale activiteiten
E1	Stimuleren van Het Nieuwe werken
E2	Stimuleren van Het Nieuwe Rijden
E3	Stimuleren elektrisch rijden

7. Planning en financiën

Voor de in hoofdstuk 7 genoemde projecten is ingeschat hoeveel tijd in regionaal verband zou moeten worden gepland voor de uitvoering. De benodigde inbreng aan uren door de gemeente zijn voor zover mogelijk ingeschat. Deze uren vallen volledig binnen bestaande functies en (nieuwbouw) projecten.

De kosten voor de kwaliteitsmeting van opgeleverde nieuwbouwwoningen (project B4) kunnen eventueel worden toegerekend aan het betreffende bouwproject.

Het aantal regionale uren voor de uitvoering bedragen in de jaren 2013, 2014 en 2015 in totaal 950 uur. De totale kosten worden begroot op € 28.600. Een overzicht van de projecten met uren en kosten is bijgevoegd als bijlage 1.

8. Monitoring

Het meten van resultaten van de inspanning zoals omschreven in deze klimaatagenda is een complexe kwestie. Verduurzaming van de samenleving is een speelveld met vele actoren. Denk aan bedrijven en hun ketenbeheer, duurzaam ondernemen, communicatie vanuit de nutsbedrijven, energieaanbieders met acties, enz. Het is erg moeilijk om vast te stellen in hoeverre het juist de inspanningen van de gemeente zijn geweest die tot het gewenste resultaat hebben geleid.

In een aantal gevallen kunnen de resultaten hard worden gemeten: het geplaatste vermogen aan zonnecellen, het aantal zonneboilers, het aantal aanvragen van subsidie voor na-isolatie en vergelijkbare zaken, kunnen precies worden vastgesteld. Daar kan ook een zeer redelijke schatting aan worden ontleend van de jaarlijks vermeden hoeveelheid CO₂.

Voor activiteiten als het actief communiceren van issues naar inwoners door middel van advertenties of voorlichtingsbijeenkomsten, is het nauwelijks mogelijk het effect realistisch vast te stellen. Dat deze acties bij dragen aan de duurzaamheidstransitie is zeer aannemelijk.

De activiteiten en waar mogelijk de resultaten van het klimaatbeleid zullen jaarlijks worden teruggekoppeld aan college en raad.